

Send samfunnsmedisineren i dusjen!

Inntrykk fra et dagsseminar om samfunnsmedisin i Oslo 6.mai 2003.

VED OLA NORDVISTE

Nesten nitti personer fra grasrot til topp i norsk helsevesen hadde tatt turen til Det norske medisinske selskaps lokaler etter invitasjon fra Selskapet og Norsk forening for samfunnshelse. Arrangørene, med Magne Nylenna og Gunnar Tellnes i spissen, lokket med elleve foredragsholdere og overskriften «Naiviteten i folkehelsearbeidet og samfunnsmedisinens fremtid».

Plassen tillater ikke noe fullt referat, men noen hovedinntrykk skal Utposten formidle:

Magne Nylenna – som nå jobber ved Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin i Oslo – innledet programmet med et kort kåseri om «Folkehelse, samfunnsmedisin og tidsåndens tyranni.» Med gode argumentasjonsrekker beskrev

Mange hadde funnet veien til Medisinsk selskaps lokaler i Oslo for å høre om samfunnsmedisinen hadde noen fremtid.

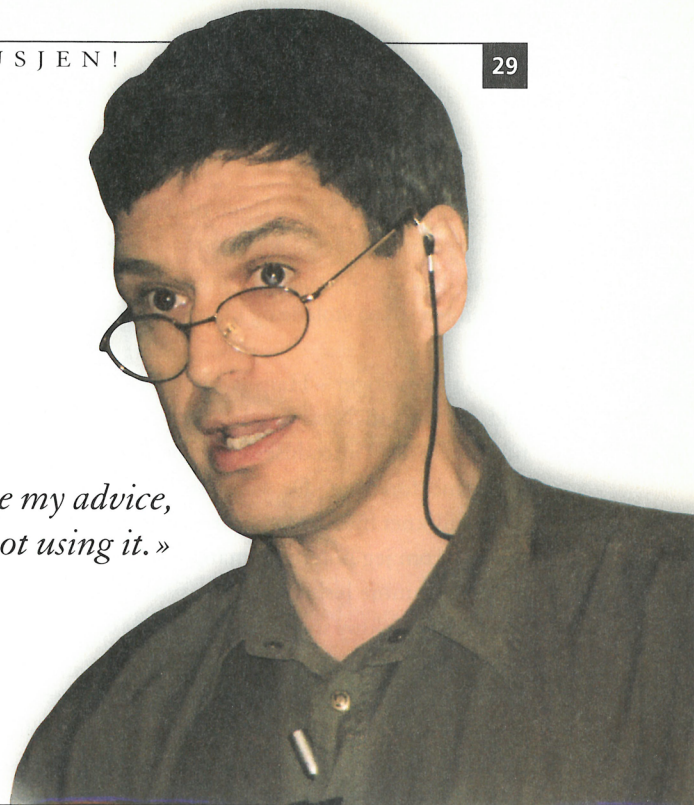
han hvordan samfunnsmedisinen en gang sto midt i tidsånden. Vi har mye bra arbeid å se tilbake på, og det er god grunn til å feire 400-års jubileet for det offentlige helsevesen i Norge. Grunnlaget for et offentlig helsestell ble lagt av samfunnsmedisinerne, men det kan virke som tiden nå er i ferd med å løpe fra faget. Med et sitat av Kierkegaard – «Den som gifter seg med tidsånden, blir tidlig enke» – understreket Magne sitt hovedpoeng. Han videreutviklet det samfunnsmedisinske credo og sa at samfunnsmedisinen må være der folkehelse lages, mens han pekte i retning av helseforetakene, direktoratet og departementet. Hans foredrag er trykket i sin helhet i dette nummer av Utposten.

Geir Sverre Braut er assisterende direktør i Statens helse-tilsyn. Han startet beskrivelsen av samfunnsmedisinen med å sitere teksten fra den game t-skjorta si: «Take my advice, I am not using it»!

Han pekte videre på at individualismen er folkehelsearbeidets utfordring og samfunnsmedisinens problem. Han drøftet den skjøre balansen mellom «individutslettende kollektivism og kollektivnedbrytende individualisme» som samfunnsforskeren Bauman har formulert det.

*«Take my advice,
I'm not using it.»*

Assisterende direktør i Statens helsetilsyn Geir Sverre Braut.

Dilemmaet for samfunnsmedisinen og folkehelsearbeidet er at når man prøver å sikre noens helse lager man hindringer for andre. Dette blir fort politikk, og det ligger utenfor samfunnsmedisinens oppgave.

Braut mente at samfunnsmedisinen ikke må ta på seg å være normativ på vegne av samfunnet. Det er de demokratiske styringsorganene som har den oppgaven. Hans konklusjon var at samfunnsmedisinen faktisk må fri seg fra folkehelsearbeidet og hevde sine meninger friere. De styrende organer både bør og vil låne sitt øre til samfunnsmedisinens frie råd og meninger. Samfunnet trenger samfunnsmedisineren til å peke på forhold som rammer folk ulikt og som medisinen ser tydeligere enn andre. Det er i kjernen av slike analyser vi kan vente oss respekt for faget, avsluttet Braut. Hans foredrag skapte, som vanlig, mye hodenikk og mumlende anerkjennelse. Det vil bli presentert som egen artikkel i neste nummer av Utposten.

Mari Trommald er avdelingsdirektør i avdeling for rusmidler i Sosial- og helsedirektoratet. Tross sin positive og energiske stil slet hun med å smitte forsamlingen med entusiasme for regjeringens folkehelsemelding hvis to viktigste mål ble beskrevet som

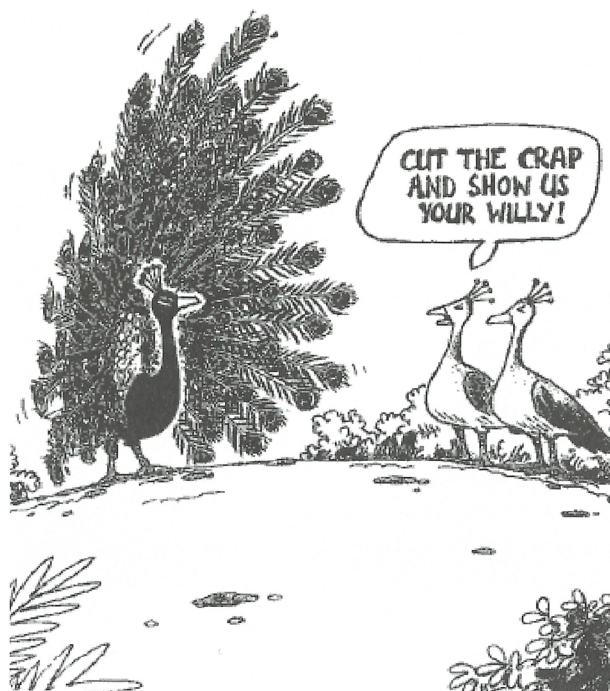
1. Et langt liv med god helse
2. Reduksjon av sosiale forskjeller.

Avdelingsdirektør Mari Trommald i Sosial- og helsedirektoratet prøvde å skape entusiasme for folkehelsemeldingen.

Virkemidlene var bl.a. å legge til rette for at befolkningen gjør de rette valgene og bedre samarbeidet med alle aktører og frivillige organisasjoner utenfor helsevesenet. Greit det, men ingen sto på stolene og klappet etter foredraget.

To unge sosiologer – Hans A Hauge fra Høgskolen i Vestfold og Øyvind Næss fra Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin – introduserte nye og interessante synsvinkler i sine foredrag. De var kanskje ikke så unge, men sammenliknet med resten av forsamlingen virket de veldig nye. Selv om jeg noterte så mange som åtte -isme-begreper på ett og samme lysbilde var det tydelig at samfunnsvitere har analyseverktøy som ikke finnes i vår egen verktøykasse.

Leder i offentlige legers landsforening, Ola Jøsendal, holdt et friskt foredrag med synspunkter på legens rolle i folkehelsearbeidet. Er legen blitt en hakkekylling eller er han en påfugl med mye å by på? Svaret ga han med følgende illustrasjon:

Ola Jøsendal mente at legene må komme frem med det de virkelig kan og la festtalene ligge. «Sats på fag, fag, fag, og overlat til andre det de kan bedre.»

Diskusjonen på møtet ble preget av engasjement, kunnskap, erfaring og veltrente debattanter. Hørt i løpet av møtet:

- PÅL GULBRANDSEN: «NOU 98:18 'Det er bruk for alle' burde hett: Det er **ikke** bruk for alle»
- OLAV AASLAND: «Hva vil myndighetene at vi egentlig skal dø av?»
- LARS HAUGE: «Det er syv sider om fysisk aktivitet i folkehelsemeldingen, mens musikk, dans, drama, kultur og billedinntrykk så vidt nevnes»
- DAG THELLE: «Alle sier vi beveger oss for lite, men ingen spør hvorfor.»
- GUNNAR TELLNES: «Har samfunnsmedisineren vært for mye på Værøy og Røst og andre isolerte øyer?»
- NINA MISVÆR: «Hvor er samfunnsmedisineren som pleide å støtte oss helsesøstre?»
- BJØRGULF CLAUSSEN: «Alle lokale prosjekt med entusiasme er helsefremmende!»
- DEBATTANT: «Hjernen ligger der som et stort potensiale»

Seminalet het «Naiviteten i folkehelsearbeidet og samfunnsmedisinens fremtid». Mitt personlige inntrykk er at det er for lite av begge dele. Med for lite naivisme mener jeg at det er for mye høytflyvende prat og overdrevne forestillinger om hva man får ut av mer teoretisk kunnskap. Vi trenger mer enkle holdninger, mer mening og mer aksjon. Vi må lage samfunnsmedisinske prosjekter som engasjerer fagfolk og legfolk. Prosjekter som – for å sitere Per Fugelli – treffer nordmenn midt mellom øynene på en vanlig onsdag!

Samfunnsmedisinerne er kunnskapsrike, erfarne leger med sterke meninger. De har jobbet og slitt for folkehelsen i direktorater, på de ytterste nakne øyer og i de dype daler. I fire hundre år! Men nå virker det som de mangler visjoner og vinger rundt på banen uten å vite hvor mål er. Noen bør si: «Send dem i dusjen!» Deretter bør de ha et alvorlig spillermøte.

«En viss vitalitet var det, jo», oppsummerte Dag Bruusgaard etter møtet. Men spørsmålet henger fortsatt i luften: Er det nok vitalitet til at samfunnsmedisinen overlever?

– et seriøst fagblad
UTPOSTEN med
humoristiske tilbøyeligheter